

Az én történetem

Lehet, soha nem fogod megérteni. Én se értem, a pszichológusom se érti, hogy vajon miért... miért nem tudok az emberek felé fordulva bátran a szemükbe nézni. Ott állok előttük. A szívem hangosan dübörög, remegek. Meg. Kéne. Szólalnom. Kinyitom a szám, a hangok szavakat formálnak. Vékony, s el-elcsuklik. Közben rájuk se nézek. Ez nem én vagyok. Elbuktam. Előtted. Szociális szorongásnak hívják. Számtalanszor elképzeltem, hogy elmondom neked. Kiöntöm a lelkem eléd, hogy ne csak én fuldokoljak benne, hátha veled megtanulok úszni, de a valóság bonyolult. Úgyhogy gondoltam, leírom neked, azzal a tudattal, hogy egyszer eljut hozzád, és akkor hirtelen rám ismersz. Akkor majd megérted, mit érzek, amikor ott állok előttük, a legnagyobb démonjaimmal küzdve, hogy büszke légy rám. És mosolyogj...

Egyetemista lány vagyok. Sokszor eszembe jut, hogy hol vagyok most ahhoz képest, ahonnan indultam. Ilyenkor egy emlék jön a szemem elé. 11 éves korom környékén járunk, reggel, suliba indulás előtt állok a bejárati ajtóban. Hosszú barna fonott haj, rózsaszín bőrkabát, egy kék farmer és hajpánt. Összeszedetten, a hátitáskámban kész házfeladatokkal, büszkén és izgatottan álltam az ajtóban indulásra kész, de... még vártam arra, hogy anyám a kezembe tegyen egy kis aprót ételre, vagy pénz híján készítsen nekem valami kenyeret. Voltak olyan reggelek, amikor nehezebb volt az elindulás, mint ahogy gondolnád. De én mindig megcsináltam a házfeladatot másnapra. Mindig befontam a hajam reggel. Mindig felvettem a rózsaszín bőrkabátot. És mindig vártam az ajtóban. Minden egyes reggel.

Volt, amikor anyu egy eurót se tudott a kezembe adni, és volt, amikor még csak kenyér se volt otthon. Volt, amikor sírást visszafojtva mondtam neki, hogy én úgyis elmegyek. Kaptunk ingyen ebédet az iskolában, és én nem voltam nagy étvágyú gyerek, ezért gondoltam, ebédig kibírom. Anyám ideges volt. Nem értette, hogy miért nem fogadom el azt, hogy ma nincs, de lesz holnapra, és majd akkor elmegyek. Egy nap hiányzás mit számít? Nekem sokat. Ezt pedig ő nem értette meg soha. Szeretek iskolába járni, új dolgokat tanulni, jó jegyet kapni. Szeretem, hogy értékelve van az energia, amit beleteszek, attól függetlenül, hogy csak egy egyszerű falusi cigány lány vagyok, hogy szegény helyről származom, vagy hogy milyen a családom. Mindentől függetlenül ott voltak a jó eredményeim. És hamar rájöttem, hogy ha ki akarok nőni a cigánysorról, ahol élek, ahhoz kimagaslóan szorgalmasnak kell lennem.

Ez az emlék – a rózsaszín kabátos kis cigány lányról, akinek minden vágya az, hogy iskolába járjon, aki ha kell, üres táskával is elmegy, csak ott legyen... Ez az, ami a mostani énemet – aki több ezer havi ösztöndíjat kap, egy nagyvárosban jár egyetemre, drága óra büszkélkedik a csuklóján, és csúcstelefon lapul a zsebében – alázatra, kitartásra tanítja, és megmutatja azt, hogy ki is vagyok valójában.

Két szakkollégiumban is aktívan tevékenykedek, szociális és tanulmányi ösztöndíjat is kapok, amelyek nagyban fellendítették az elmúlt időben az anyagi helyzetem. Ellátom magam, sőt néha még a családomnak is segítek, mert bár javult az anyagi helyzetük, de még mindig vannak nehéz hónapok. Régen persze minden nehezebb volt, hisz nem voltak ösztöndíjak, csak a családomra számíhattam, ami anyagi szempontból soha nem volt biztos talaj számomra.

Anyám a kösziklám, a menedék az életemben, belé tudok kapaszkodni, bármi is történjék. Egy egyszerű falusi cigány asszony, nem diplomás, nem matekzseni, hanem egy gondoskodó és odaadó édesanya. Varrónőnek tanult ki, de mindig is velem, a testvéreimmel és a ház körüli dolgokkal foglalkozott. Cigányként nehéz érvényesülni, főleg ha csak szakképzettséged van. És aztán ott van apám féltékeny természete... Anyu sokszor hozakodik elő ezzel, ha rákérdezek arra, hogy miért nem dolgozik: „Apádtól úgyse lehetne, megfélt mindenkitől.”

Nem tudom eldönteni, hogy ilyen sok benne a félelem, vagy csak akarategyenge? Soha nem erőltettem nála ezt a témát, mert bármelyik eshetőség is legyen, csak önerőből tudna túljutni rajta. Mert bármelyik eshetőség is legyen, én feltétel nélkül, mindenhogy szeretem.

Apám anyám ellentéte. Mióta az eszemet tudom, nap mint nap dolgozik ácsként, néha még vasárnap is. Ha az apja nem lett volna alkoholista, az anyja pedig gyenge jellem, akár nagyobb sikereket is elérhetett volna, hisz vág az esze, de diploma nélkül is van „hírneve” a környező falvakban, sokan mesteremberként emlegetik, amire kimondottan büszke. Szóval egy sikeres ács, akit sokan ismernek, szeretnek... és mégis! Anyagi problémákban fuldokoltunk.

8 év körüli lehettem, a nővérem, Laura pedig 10. Késő este volt, jól szórakoztunk a tévé előtt anyuval és Laurával. Nagyon vártuk aput, hisz fizetésnap volt, és elég szegényesen telt el a hét. Vártam, hogy belépjen, és hozzon valami nyalánkságot, ahogy szokott. Láttam anyámon, hogy egyre idegesebb, és nem igazán mosolyog a vicces filmjeleneteken. Apu üresen jött haza, de hozott egy Hawaii pizzát. Imádtam a pizzát. Én is, Laura is. Örömmel vetettük rá magunkat. Anyu egy falatot se evett.

Amikor már ötödszörré, hatodszorra, sőt hetedszerre fordult elő, hogy fizetésnapon késő este jön haza egy pizzával, már én és Laura sem ettünk belőle. Sőt, a késő esti pizza egy rossz jellé vált. Nekem azt jelentette, hogy anyu újra szomorú lesz, veszekedni fognak, és nem lesz bőséges reggeli másnap. Anyunak pedig azt, hogy apám újra elkövette azt a hibát, amit utoljára sírva ígért meg, hogy többet nem teszi. És miért pont pizzát hozott? Azért, mert a pizzázóban volt a nyerőgép, ahol elverte az összes pénzt. A pizza a megbánását szimbolizálta, de egy idő után sem én, sem Laura nem kértünk belőle.

Anyu más volt. „Bocsásd meg vétkeimet, miképpen én is megbocsátok ellenségeimnek” – keresztény elvet vallva elkötelezetten hisz a megbocsátás erejében, de lehet, ha nem hinne benne, akkor se lenne képes elengedni aput. Az a legrosszabb, hogy számtalanszor elhitette velünk, hogy megment ebből az ördögi körből. Minden egyes nagyobb veszekedésnél határozottan állította, hogy ez volt az utolsó, hogy elmegyünk, hogy vége lesz. Azt mondta, albérletben fogunk lakni, csak mi hárman, ő dolgozni fog, és majd Laura is talál magának valami munkát. Ő majd talpra áll. Haraggal és értetlenül néztem mindig, amikor ezután a monológ után két nappal ölelkezve láttam őket együtt. Mikor már kezdett benőni a fejünk lágya Laurával, megmondtuk neki, hogy többet ne hitegessen minket, hisz tudjuk, valami oknál fogva nem képes aput elhagyni. Nagyon sokáig volt bennem emiatt harag, sőt lehet, még most is van. Úgy éreztem, feláldoz minket. A békéért. De rá kellett jönnöm, hogy sokkal boldogtalanabbak lennének külön, mint együtt.

Apám nyerőgép-függő. Egyszerű és rövid mondat, de megannyi szégyen, amivel jár. Be kell, hogy valljam, a függőségek – mint ahogy a rossz dolgok többsége – általában nem járnak egyedül. Nálunk sem volt ez másképp.

Apám rendszeresen iszik. Mondhatnám azt, hogy alkoholista, de ez egy olyan csúnya szó. Anyu is csak akkor használja, ha meg akarja bántani, vagy vissza akar vágni valami miatt apunak. És nekem nem szándékom megbántani vagy rosszabbnak beállítani senkit, mint amilyen, csak őszintének lenni. Teljes szívvvel őszinte. Ez akarok lenni.

Ha valaki emiatt megbántva érzi magát, ne engem okoljon, mert engem csak az őszinteséggel lehet vádolni. Viszont ha teljesen őszinte akarok lenni, akkor lehet, azt kellene írnom, hogy az apám alkoholista. Talán hamarabb kezdett el pénzt eljátszani, és az ebből fakadó anyagi problémák, veszekedések miatt alakult ki nála a rendszeres ivás. De nem lehet pontosan megmondani. Csak arra emlékszem, hogy sokat ivott és gépezett. Anyu egyre gyakrabban volt szomorú. Fizikailag soha nem bántott minket, de így is rengeteg sebet ejtett. Igazából engem és a testvéreimet még szóval se bántotta. Nem volt kimondottan szigorú apa.

Eddigi életem során biztos vagyok benne, hogy több veszekedésem volt anyuval, mint apuval. Viszont az említett függőségeivel rengeteg csalódást okozott, a belé vetett bizalmam

teljesen megszűnt, és a kapcsolatunk megromlott. Ehhez hozzájárult az, hogy bár engem nem bántott, de azt az embert, aki a legfontosabb az életemben – az anyámat – őt igen.

Mert nem volt elég, hogy elverte a pénzt, és alkoholtól búzlott a ház esténként, még alaptalan féltékenységi rohamokat is kapott.

Ezek voltak azok a veszekedések, amelyek után pár napot a nagymamánknál töltöttünk, és az apu nélküli jövőt terveztük – ami, mint tudjuk, nem valósult meg.

A nagymamám, vagy ahogy az unokái hívták, Rózsi mama, nagyon meghatározó személy volt az életem alakulásában. Hat évvel ezelőtt veszítettük el, egy hosszú és fájdalmas betegség után. Nehéz szavakba öntenem azokat az időket, vagy azt, hogy mit is jelentett ő az életemben, mert ha rá gondolok, a szívem sajogni kezd, és könny szökik a szemeimbe.

Egy faluban laktunk Rózsi mamával. Rengeteg időt töltöttünk nála akkor is, amikor még egészséges volt, de miután lebetegedett, szinte nála laktunk, csak aludni jártunk haza. Nehéz sorsú asszony volt. A férje felakasztotta magát még fiatal korában, és egyedül hagyta őt kisgyerekekkel. Nem említem nagyapámnak, mert nem ismertem, és meg sem érdemli ezt a megnevezést.

Rózsi mama sokat dolgozott, és tisztességesen felnevelte a gyerekeit, amelyek közül anyám volt a legkisebb lány. Az öt éves betegsége alatt anyu és a nővérem, Laura gondoskodott róla. Hosszú betegsége során egyre közelebb került hozzám. Megismertem a becsületes jellemét, erkölcsösségét. Egy igazi példaképpé nőtt a szememben.

És akkor most jogosan kérdezhetnéd: mi van anyámmal? Miért nem ő nőtt bálványá a szememben? Hisz neki se volt egyszerű apám mellett felnevelni minket...

Anyám megtestesíti számomra a tökéletes édesanyát, amilyen szeretnék lenni, ha egyszer lesz gyerekeim. A gondoskodása, türelme és figyelmessége az, amiért rá felnézek. Viszont Rózsi mama a nőt testesíti meg, aki lenni akarok. Egy akaratos, erős nő, aki kősziklaként állja a sarat minden egyes viharban, sőt még menedéket is nyújt a rászorulóknak.

Az idő múlásával általános iskolásból középiskolássá cseperedtem. Rózsi mama mellett, hogy példát mutatott a jellemével, útba is igazított az életben. Ő volt az, aki arra buzdította anyámat, hogy egy jobb középiskolába írasson. Meglátta bennem a lehetőséget akkor, amikor lehet, még senki. Anyu persze félt az anyagi terhektől, de mama biztatott, és azt mondta, hogy majd kiségit minket anyagilag, hogyha szükséges – így is volt, nagyon sokszor.

Így kerültem el a felvidéki kis falumból a rozsnói Egészségügyi Szakközépiskolába ápolást tanulni. Magyarul beszélő cigány lányként, messze az otthonától, teljesen egyedül, egy félig szlovák középiskolában és „internáton”, ahogy a szlovákok hívják a kollégiumot.

Sok esetben nincs szükség arra, hogy az identitásomról magyarázzak, mert az emberek nem kérdeznak, csak megítélnék. Ha barna a bőre, akkor cigány, ha magyarul beszél, akkor magyar, ha mind a kettő, akkor magyar cigány. Teljesen mindegy, mert a szlovákoknak egyik változat sincs a kedvükre. Ritka esetekben azonban – főleg egyetemi éveim alatt –, ha a nemzetiségemről kérdeztek, akkor szeretettel hasonlítottam magam a 3 az 1-ben Nescafé kávéhoz. És nem csak azért, mert olyan színű a bőröm, mint a kávé, amikor lefőzzük...

Az összetevőkön van a hangsúly! A fő elem a 3 az 1-ben Nescaféban a kávé.

Hisz kávé nélkül csak cukros tej lenne. Szóval a kávé szimbolizálja az életemben a romaságot. Cigány apám, anyám és testvéreim is. A cigány nyelvet nem beszéljük, de a temperamentumunkban, a kultúránkban a cigányság beleivódott. Tőlünk elválaszthatatlan dolog, szóval én elsősorban roma/cigány nemzetiségű vagyok.

Azonban nem ilyen egyszerű a helyzet, hiszen még van két összetevő: a cukor és a tej.

Én tejjel iszom a kávé. Számomra fontosabb, mint a cukor, ezért a tejhez hasonlítanám a magyarságot az életemben. A tej az, ami meglágyítja a kávé, és ihatóvá teszi azt – ily módon lágyít engem is a magyarság.

Baba koromban magyarul hagyták el a számát az első szavaim. Magyarul mondom azt, hogy „anya”. Magyarul vallok szerelmet, és kérek bocsánatot. Magyarul öntöm ki a lelkem. Magyarországon tanulok. Magyar barátaim vannak. Magyar nemzetiségű vagyok – részben. És ott a cukor... a három közül ez az, amit a legkevésbé kívánok. A szlovákság.

De nem tagadhatom meg azt, aki vagyok, így hát felvállalom. Szlovákiába születtem, és itt nőttem fel. Itt jártam ki az általánost és a középiskolát, itt érettségiztem. A magyar nyelv után a szlovák áll hozzám a legközelebb. A szlovák szlengnek beivódtak a mindennapi beszédembe, a főzőskultúra pedig a konyhánkba. Itt terveztem a jövőmet... egy ideig.

Szóval ez vagyok én: 3 az 1-ben Nescafé. A cigány, a magyar és a szlovák egyvelege.

De a rozsnói szakközépiskolában soha nem volt lehetőségem beszélni a sokszínűségemről. Sőt, csak a hátrányait tapasztaltam – szinte mindig.

Az első hetek az internátuson borzasztóan nehezek voltak. Elszakadtam a családomtól, és egy teljesen idegen környezetbe csöppentem. Egyedül voltam. Nem volt kivel megosztani a félelmeimet, ezért elkezdtem naplót vezetni. Reménykedtem benne, hogy majd lesznek barátaim.

Háromféle emberrel lehetett ott találkozni. Többségben voltak ugye a szlovákok, akiknek az egyik fele nem is beszélt magyarul. Én akkoriban nem igazán beszéltem a szlovák nyelvet, és nem is mertem megszólalni, szóval velük egyáltalán nem kommunikáltam.

Aztán voltak azok a szlovákok, akik valamit tudtak magyarul. Néhányuk szívesen vegyült magyarokkal, de a cigányoktól idegenkedtek. És voltak a magyarok. Főleg Kassa környékéről származtak. Nagyon meg kell erőltetnem magam ahhoz, hogy kulturált dolgokat írjak róluk, mert még három év után is, ha rájuk gondolok, előnti a testemet a düh.

Sokan közülük az osztálytársaim voltak, mivel szlovák volt az iskola, de mi magyar nyelvű osztály voltunk, emiatt a keleti magyarokkal sokat kereszteződtek az útjaink.

Eleinte levegőnek néztek, arra se méltattak, hogy egy esélyt adjanak a megismerkedésre. Több mint valószínű, hogy azt feltételezték, én is „olyan” cigány lány vagyok, aki pár hónapig bírja, mert teherbe esik az internátuson valamelyik fiúval – és akkor minek is pazarolnák rám a drága idejüket?

Kb. egy fél év után kezdtek kicsit nyitni felém, és a másik cigány lány felé is. Hisz nem egyedül voltam a pácban. Volt még egy lány. Szandinak hívták. Jó barátok lettünk, hisz barna emberekben egymás felé normális esetben nincs előítélet.

A keleti magyarokkal kapcsolatban volt idő, amikor úgy gondoltam, hogy megismertek, és rájöttek, hogy a barna bőröm ellenére ugyanolyan diák vagyok ott, mint ők. Tanulni mentem, és bizonyítani. De rá kellett jönnöm, hogy hiába voltam kitüntetett tanuló, hiába voltam tiszta és pedáns a környezetemre, hiába voltam velük kedves és jószívű, hiába voltam becsületes – ők soha nem fordultak felém őszinte barátsággal. Csak a cigányt látták bennem, akit minden körülmény között elítélnek. Közvetlenül az arcomba szinte soha nem mondták, de nem kell ezt mondani – az ember érzi. Az apró gesztusok és elszólások mindig beszéltek helyettük.

De előfordult, hogy valaki olyan elvetemülten undorodott tőlem, hogy szalmaszedő cigánynak hívott. Kicsit le is sokkolt. Ennyire nyílt gyűlöletbeszédhez azért nem voltam hozzászokva. Azt se tudtam, hogy mit jelent az, hogy szalmaszedő cigány. Mai napig nem tudom, hogy léteztek-e egyáltalán ilyen cigányok, de ő mindenestre ilyennek titulált engem – minden ok nélkül. Nagyon élesen él bennem az érzés, amit akkor éreztem. Megalázva éreztem magam, pedig nem volt rá semmi okom. Próbáltam visszatartani a könnyeimet, és csendben elvonulni, mert tudtam, bármit mondhatok, semmi se fogja megváltoztatni a véleményét.

Aztán ott volt az internátus, avagy kollégium. Négy nevelőnő. Ketten tudtak magyarul is. A főnevelő szlovák volt, előtte nem lehetett magyarul beszélni. Úgy gondolta, hogy ha Szlovákiában vagyunk, akkor miért beszélénk magyarul? Mindenkinek kötelezően meg kell tanulnia szlovákul beszélni – szerinte ez másképp nem működhet.

Hogy utáltam-e ezért magyar gyerekként? Borzasztóan.

A magyar nevelőnk közül az egyik egészen normális volt, a másikban erősen dúlt a rasszizmus. Rendszeresen tartott csoportos megbeszéléseket a magyar gyerekeknek. Szerintem ezek voltak a kollégiumban töltött idejének legboldogabb percei, hisz ki tudta bontakoztatni a felém irányuló gyűlöletét. Kimondottan élvezte, ha mások előtt alázhatott meg. Jó tanuló voltam, de szociálisan hátrányos helyzetű, mivel anyám nem dolgozott, ezáltal olyan kedvezményben részesültem, hogy pár hónapra felmentettek a kollégiumi díj fizetése alól minden évben. A nevelőnk sokszor használta fel a hátrányos anyagi helyzetemet, hogy rossz színben tüntessen fel. Sőt, volt, hogy meg is fenyegetett...

Azt mondta, ha nem veszek részt aktívabban a kollégium életében, ő majd elintézi azt, hogy nekem ne legyen ingyenes a kollégiumban való lakhatás, és majd akkor szépen fizethetek.

Mindig jó viselkedésű diák voltam, és jól is tanultam. Ha ki is maradtam néha pár programról, az azért volt, mert valamilyen dolgozatra készültem. Semmi oka nem volt arra, hogy így beszéljen velem. Ha probléma lett is volna velem, azt a szüleimmel kellett volna megbeszélnie – nem velem, a kollégium diákjainak füle hallatára, hisz csak egy gyerek voltam. Rengeteget sírtam miatta. Gyűlöltem, amiért ilyen igazságtalanul bánt velem.

Pedig én próbáltam mindent megtenni azért, hogy elégedett legyen a teljesítményemmel, a környezetemmel. Így visszagondolva hatalmas volt bennem a megfelelési kényszer – és talán ez megmaradt a mai napig.

Szó szót követ, de egy biztos: az, hogy számtalanszor ért ott hátrányos megkülönböztetés, gyűlöletbeszéd és igazságtalanság. Megkeményedtem. Hatalmas fenntartásokkal kezdtem kezelni az embereket. A sok csalódás között azonban volt körülöttem pár olyan ember, akik vigaszt vagy reményt nyújtottak. Az egyik a barátnőm volt, Szandi, akire mindig számíthattam. A másik pedig Hajdú tanárnő. Figyelem! Egy újabb meghatározó személy a láthatáron. Hajdú tanárnő egy borzasztóan erős jellemű nő, aki mindig kimondta, amit gondolt – őszintén, sőt általában túl nyersen –, amiért az emberek vagy gyűlöltek, vagy pedig példaképként néztek fel rá a bátorságáért.

Én az utóbbi csoportba tartoztam.

Kiválasztott magának az első közös óránkon. A kedvenc diákja lettem. Látott bennem valamit, de még én sem tudom, hogy pontosan mit. Azt mondta nekem egyszer, hogy én vagyok a csillag az égen, ami beragyogja az éjszakát. Gondolhatod, mit éreztem, amikor a sok negatív tapasztalat után egy tanár ezt mondta nekem... Azt, hogy rögvest szárnyakat növesztek és elszálllok, hisz én mindenre képes vagyok! Amióta megismertem, azóta olyan bátor szeretnék lenni, mint ő – hogy többet senki se tudja belém fojtani a szót a „szalmaszedő cigányhoz” hasonló kifejezésekkel. Ragadt rám bőven a stílusából. Szenttelenül őszinte és önazonos lettem, aminek – mint ahogy ő is – az előnyét és a hátrányát is sokszor tapasztalom.

Nagyon sok kiadással járt a szüleimnek az, hogy ott tanultam. Hisz anyám a szociális segélyből és apám fizetéséből tartott el minket, és mint tudjuk, az utóbbi nem volt biztos jövedelem. Soha nem tudhattuk, hogy apu mikor és mennyit költ el a függőségeire.

És nem csak én voltam nekik... Ott volt a nővérem, aki addigra elvégezte az iskolát, de munka hiányában otthon ült, és persze ott volt az öcsém, Pisti is.

Szóval nem volt egyszerű...

Nagyon sokszor segített Rózsi mama, vagy aki tudott a családból, hogy legyen pénzem visszamenni, vagy hogy ki tudjam fizetni az ebédet. Úgy éreztem, csak úgy tudom meghálálni a szüleimnek a támogatásukat, ha nagyon szorgalmasan tanulok és jó jegyeket kapok, hogy lássák: eredményes „belém fektetni” a pénzüket. Tudtam, hogy nem várják ezt el tőlem, de én a kötelességemnek éreztem. Így érettségiztem le mindenből 5-re, azaz Szlovákiában 1-re. Soha nem voltam magamra olyan büszke, mint akkor.

Azt kívántam, bárcsak látná Rózsi mama is, hogy képes voltam rá – de ő akkorra már meghalt. A rasszista nevelőnőm még csak nem is gratulált. Szerintem megfulladt a dühében – és ez engem szinte minden bántásáért vigasztalt.

Ezután újra sötét kétségbeesésbe borult a világ körülöttem. Az érettségi sikerei után hatalmas volt bennem a vágy a tudás iránt. Többet és többet akartam tudni. Minden vágyam az volt, hogy egyetemre járjak, csakhát mindig vannak bukkanók és nehezítő tényezők az ember életében. Visszagondolva véletlenek sorozata vezetett oda, ahol most vagyok. De ilyen sok véletlen nem létezhet. Nincs más magyarázat, mint az, hogy a Jóisten szánta nekem ezt az utat, és végig a kezemet fogva vezetett rajta.

Rengeteget tépelődtem akkoriban azon, hogy mi tévő legyek. Anyu azt szerette volna, hogy kezdjek el dolgozni. Megvan a nővér végzettségem, leérettségiztem... nem értette, hogy nekem ez miért nem elég. Nagyravágyónak gondolt. De én nem nagyra vágytam, csak tudásra. Nem tudtuk pontosan, mennyi anyagi teherrel járna, hisz még a családból senki nem járt egyetemre. A középiskola kiadásából következtetve anyám arra jutott, hogy ez túl sok lenne neki és nem tud tovább anyagilag segíteni. Tudtam, hogy nagy pénzkiadással jártam nekik az elmúlt években, és nem is akartam őket tovább terhelni, de egyelőre nem láttam semmi más kiutat.

A legrosszabb a testvérem támadása volt. Azt mondta, hogy teljesen kiszipolyozom anyuékát. Önző vagyok.

Azóta is rengetegszer hasít belém ez a mondat, és azon gondolkodom, hogy vajon igaza van-e...

Hiszen biztos munkalehetőségem volt mint nővér. A fizetésemmel segíteni tudtam volna anyuékon, és el tudtam volna látni magam. Akár albérletet is bérelhettem volna, és akkor hátha anyu is hozzám költözött volna. Megmenthettem volna apámtól. Nap mint nap gyötört ez. Hisz a legnagyobb álmomat kellett volna feladni ezért. Az egyetemem.

Úgy terveztem, hogy a rosznyói főiskolán fogok tanulni levelezős képzésen, és közben dolgozni fogok a kórházban. Gondoltam, így pénzem is lesz, és tanulni is fogok.

Tudtam, hogy nehéz lesz, de éreztem, hogy van bennem elég ambíció és kitartás ahhoz, hogy sikeresen befejezzem. És akkor jött a COVID... Teljesen keresztülhúzta a terveimet. A COVID miatt a főiskolán nem indult a képzés. Mire eljutott hozzám a levél, ami ezt az információt hozta, Szlovákiában az összes egyetemen lejárt a jelentkezési időszak, és seholy nem indult pótfelvétel.

Elért a teljes kétségbeesés. Se munkám, se iskolám nem volt még. Egyetlen opció maradt: Magyarország. Miután elkaptam a COVID-ot, és napokig voltam bezárva a szobámba, minden este azért imádkoztam, hogy induljon Magyarországon pótfelvételi. Amikor kiderült, hogy indul, úgy éreztem, helyreállt a világ rendje. Akkoriban még nem igazán álltam hadilábon a magyar ügyintézővel, így történt az, hogy valamit elrontottam a jelentkezéssel. Bizonyítványaimat nem fogadták el, csak az érettségimre kaptam pontokat. Pótfelvételin pedig felemelik a pontokat. Biztos voltam benne, hogy nem fognak felvenni.

Nem tudtam elállítani a könnyeimet. Mintha szabad akaratom lenne, erősen tiltakoztak az ellen, hogy a könnyesatornáimban maradjonak. Hatalmas félelem volt bennem, amikor már láttam, hogy kint vannak az eredmények. 312 pont. Ennyit kellett elérnem, hogy bekerüljek. Ezt láttam meg először. Hajtottam lefelé a telefonomon a felvett diákok neveit, amelyek zölddel világítottak az arcomba. Az utolsó zöld név – az voltam én. 312 ponttal. Megkönnyebbülés, hála, boldogság. Rájöttem arra, hogy ha a Jóistennek tervei vannak veled, akkor semmi nem kereshet az utadat. Mindig ott leszel, ahol lenned kell. Ez történt velem is.

Később, amikor a szüleim is látták, hogy mennyire fontos ez nekem, akkor elkezdtek támogatni. 300 eurót tettek a számlámra, bevásároltak, és felvittek az egyetemhez tartozó Bolyai Kollégiumba. Azt mondták, hogy megadják nekem az első löketet, de aztán álljak a

lábamra. Így is lett. Teljes mértékben megértettem őket. Tudtam azt, hogy nekik is nagyon rossz, hisz ha akarnának, se tudnának segíteni, mert nem volt több, amit adhatnának.

Ezért hát felvettem a diákhitelt, és örült módon belevetettem magam a tanulásba.

Boldog voltam-e? SZÁRNYALTAM. Álmodni se mertem soha arról, hogy egyszer ilyen közegben fogok élni. Úgy éreztem magam, mint valami filmben. A rózsaszín kabátos lány a cigánysorról egyetemi hallgató lett. Az elején tele voltam kétségekkel, nagyon sokszor éreztem azt, hogy én erre nem vagyok képes. Az első szemeszterben 4,9-es átlagom lett. Elkezdtem hinni abban, hogy ott a helyem.

A középiskolában tapasztalt rasszizmus azonban megtette a hatását. Előítéletes voltam. Úgy gondoltam, csak a bűdös cigányt látják bennem, ezért teljesen bezártam. Nem akartam ismerkedni senkivel. Úgy gondoltam, én csak azért vagyok ott, hogy tanuljak.

Csak egy lánnyal barátkoztam, akit még a középiskolából ismertem.

Az ő biztatására a második évben egy vallásos roma szakkollégiumba költöztem. Életemben először kerültem egy olyan közösségbe, ahol olyan emberek voltak, mint én. Magyar cigányok. És ez nagyon jót tett. Úgy nyíltam ki, mint egy tavaszi virág. Rengeteg baráttra, sőt testvérre leltem. A szakkoli ösztöndíjjal támogatott, így elegendő pénzem lett ahhoz, hogy el tudjam látni magam a szüleim terhe nélkül.

A történetemben most érkezett el az a pont, amikor visszaérkezünk a jelenbe.

Szakkollégistaként és egyetemi hallgatóként eléggé zűrösen élem meg a mindennapjaimat. Mindig van valami tennivaló vagy feladat. Azt vallom, hogy teher alatt nő a pálma, emiatt általában túlvállalom magam. A negatív tapasztalatok miatt kialakult bennem kisebbségi érzést a hatalmas bizonyítási vágyam kompenzálja. Nagyon sokszor éreztem/érezem azt, hogy le kell tennem valamit az asztalra, hogy az emberek egyenrangúan bánjanak velem.

De legfőképp az önzőségem kompenzálása hajt az ötös átlag felé. Azt érzem, hogy kimagaslóan jónak kell lennem, hisz én a családomat hagytam hátra, hogy itt legyek.

Hisz hitelt vettem a nyakamba, hogy itt legyek. Hisz én... annyi mindent áldoztam fel, hogy itt legyek. Hálásnak kell lennem. És ennek a hálának az eredményeimben kell megmutatkoznia. Így alakult ki bennem a szociális és a teljesítményszorongás. Ez a jelenem, s ez a küzdelmem. Tenni akarok ellene. Próbáltam az elmúlt napokban összeszedni a gondolataimat, és leírni nagyvonalakban a sérelmeket, a pozitív élményeket, hogy el tudjam engedni azt, ami megbénít, akkor, amikor a közönség előtt állok, és te némán nézel rám.

Megbocsátok neked, apu. Tudom, hogy soha nem akartál rajtam lelki sebeket ejteni, és a függőségeid ellenére mindig szerettél.

Megbocsátok neked, anyu. Nem hagytad el soha apud, mert te ilyen kitartóan szeretsz. Nem adtál mindig hitet, mert benned se hitt teljesen senki. De én hiszek. Okos vagy, és erősebb, mint hinnéd.

Megbocsátok neked is, Laura. Tudom, hogy nem gondolsz önzőnek, és csak a harag beszélt belőled.

Megbocsátok a rasszista nevelőnőmnnek, az osztálytársaimnak, akik csak „szalmaszedő cigányként” tartottak számon. A rossz tapasztalatok és neveltetések elcsúfította a jellemeteket.

De nem csak ti – én is rengeteget hibáztam, úgyhogy legfőképp, és nem utolsósorban, megbocsátok magamnak.

Hisz emberek vagyunk. Követtünk el hibákat, de tudnunk kell bocsánatot kérni – és megbocsátani is.

Búcsúzom most tőled, azzal a reménnyel, hogy szeretettel és megértéssel olvastad a szavaim.

Hiszen többre nem is vágyom.